

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgelegd over de geannoteerde agenda van de informele Raad voor Concurrentievermogen op 25 juli 2017 (Kamerstuk 21 501-30, nr. 408)

De fungerend voorzitter van de commissie,
Ziengs

De griffier van de commissie,
Nava

Inhoudsopgave	blz.
I	
Vragen en opmerkingen vanuit de fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	4
II	
Reactie van de Staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschap	4

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Raad voor Concurrentievermogen (onderzoek) op 24 en 25 juli 2017. Deze leden hebben de volgende vragen:

Uit de geannoteerde agenda blijkt dat Europa wereldleider is als het gaat om de productie en kwaliteit van kennis, maar minder goed is in het omzetten van deze kennis in innovatie, groei en toegevoegde waarde voor de samenleving. De leden van de VVD-fractie vragen hoe Nederland zich verhoudt tot het Europees gemiddelde van het omzetten van kennis in innovatie, groei en toegevoegde waarde voor de samenleving.

De leden van de VVD-fractie kunnen zich vinden in de mening van het kabinet inzake de maatschappelijke relevantie en impact van onderzoek en innovatie, alsook dat in de programmering van het kaderprogramma meer flexibiliteit mogelijk zou moeten zijn om beter in te kunnen spelen op nieuwe of veranderende maatschappelijke behoeften en om ook ruimte te bieden aan disruptieve innovatie. In hoeverre delen andere lidstaten deze mening? Staat Nederland hier alleen in of vindt zij andere lidstaten aan haar zijde? Indien dit niet het geval is, waarom niet?

De High Level Group (HLG) heeft een aantal aanbevelingen voor de vormgeving van een volgend kaderprogramma gedaan. Deze leden vragen op welke punten deze aanbevelingen overeenkomen met het position paper van Nederland inzake de evaluatie van Horizon 2020 en hoe de Staatssecretaris deze aanbevelingen apprecieert. Is het te verwachten dat Europa de aanbevelingen overneemt? Zo ja, hoe zullen deze aanbevelingen worden geïmplementeerd? Welke gevolgen zullen een eventuele implementatie hebben voor Nederland?

Uit de geannoteerde agenda blijkt dat partijen uit Nederland goed deelnemen aan Horizon 2020 en dat het retourpercentage hoger is dan de Nederlandse afdracht aan het fonds. Verwacht de Staatssecretaris dat dit de komende jaren zo blijft, door te kijken naar de huidig lopende aanvragen? Hoe zorgt het kabinet er daarnaast voor dat Nederlandse partijen ook in de toekomst zich goed blijven profileren binnen het Horizon 2020 fonds?

Uit de geannoteerde agenda blijkt tevens dat de Raad zal debatteren over de coherentie en openheid van EU onderzoeks- en innovatiepartnerschappen. Het stroomlijnen van het landschap van instrumenten voor het stimuleren van onderzoek en innovatie is een van de prioriteiten van het Estse voorzitterschap op dit terrein. De leden van de VVD-fractie vragen wat het precieze standpunt is dat Nederland zal inbrengen tijdens dit debat. De Staatssecretaris geeft aan dat de wens bestaat voor het aanbrengen van meer stroomlijning in het landschap van instrumenten en

initiatieven. Op welke instrumenten en initiatieven doelt de Staatssecretaris specifiek?

Op 13 juli heeft de Europese Commissie bekendgemaakt dat vanaf eind 2017 een Europees gezamenlijk onderzoekscentrum haar deuren wil openen. Deze leden vragen hoe de Staatssecretaris tegenover dit nieuws staat en op welke manieren Nederland kan profiteren van het openstellen van een dergelijk centrum.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie merken op dat de groei van de Nederlandse fotonica industrie en het grote markt potentieel dat daaraan verbonden is, grote mogelijkheden biedt voor verschillende Nederlandse regio's als Twente, Eindhoven en Delft. Deze leden vragen in hoeverre de Staatssecretaris de middelen voor de midden lange termijn voor de verdere ontwikkeling van de Nederlands fotonica industrie kan borgen en in hoeverre er hierbij Europese financiering mogelijkheden zijn.

De leden van de CDA fractie vragen aandacht voor European Space Agency/het European Space Research and Technology Centre (ESA/ESTEC). Er heerst onduidelijkheid over welke gevolgen de Brexit heeft voor ESA/ESTEC. Kan de Staatssecretaris aangeven wat nu het politiek formele standpunt van het Verenigd Koninkrijk (VK) is aangaande ESA/ESTEC. Door de onzekerheid ontstaat er bijvoorbeeld onduidelijkheid over de activiteiten van ESA/ESTEC in het VK. De leden van de CDA fractie vragen of er sprake zou zijn dat activiteiten van ESA/ESTEC in het VK verhuizen naar het Europese vasteland. Wanneer deze Britse activiteiten van ESA/ESTEC bovendien geen deel uitmaken van een uiteindelijke Brexit deal, kunnen deze activiteiten tegen onnodige complicaties lopen, al is het alleen al aangaande de EU burgers die er werken. Deze leden vragen de Staatssecretaris dit scenario te onderzoeken en de Kamer hierover te informeren.

Het vertrek van het VK zal financiële gevolgen hebben aangaande de landenbijdrage van de ESA/ESTEC leden. De leden van de CDA fractie vragen de Staatssecretaris in kaart te brengen welke consequenties de Brexit heeft op de verplichte en vrijwillige bijdrage van Nederland aan ESA/ESTEC. Tevens vragen zij de Staatssecretaris aan te geven hoe de optionele bijdrage zich verhoudt tot de verplichte bijdrage en hoe Nederland zich positioneert Nederland ten opzichte van andere landen aangaande deze bijdragen.

De leden van de CDA fractie welke gevolgen Brexit heeft voor het voortbestaan van de Europese ruimtevaart programma's in het algemeen en in hoeverre dit onderdeel van de Brexit onderhandelingen uitmaakt. De leden van de CDA-fractie merken op dat de afstemming van programma's van ESA/ESTEC binnen de EU niet goed lopen. Deelt de Staatssecretaris deze observatie en kan hij aan te geven hoe dit dan beter kan.

Gezien de toegevoegde waarde van ESA/ESTEC voor de Nederlandse economie is het relevant dat de middelen voor ESA/ESTEC op niveau blijven. De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris hoe het gat dat de Brexit zal achterlaten in de begroting van ESSA/ESTEC gevuld zal worden. De leden van de CDA fractie vragen de Staatssecretaris of hij kan aangeven of de bijdrage van de ESA/ESTEC-leden dan verhoogd zal worden.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hanteert geen ruimtevaartagenda. De leden van de CDA fractie vragen of Nederland de ruimtevaartagenda dan wel goed heeft geborgd.

Ten slotte vragen de leden van de CDA fractie de Staatssecretaris om in Europees verband ervoor te pleiten dat klimaatverandering onderwerp van Horizon 2020 wordt. Dit zou grote economische kansen bieden voor Nederland.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Raad voor Concurrentievermogen op 24 en 25 juli 2017. Zij hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van fractie van D66 zijn van mening dat het volgende programma Horizon 2020 cruciaal is voor de toekomstige welvaart in Europa. De internationale concurrentie op het gebied van innovatie neemt toe en groei en werkgelegenheid kan alleen komen van toenemende arbeidsproductiviteit in plaats van arbeidsparticipatie. Onderzoek en innovatie is dus cruciaal voor onze toekomstige welvaart. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Wat betekent dit voor het budget van het volgende Europese innovatieprogramma? Wat zijn volgens de Staatssecretaris de belangrijkste conclusies uit het rapport Lamy? Welke wijzigingen aan het programma zou hij aanbevelen? Welke lessen kan Nederland trekken voor het eigen innovatiebeleid uit de manier waarop Horizon 2020 is gericht op excellente wetenschap, industrieel leiderschap en maatschappelijke uitdagingen in plaats van bepaalde bedrijfssectoren?

Deze leden zijn verheugd met de komst van een EU-onderzoekscentrum. Zijn er mogelijkheden om het Europese onderzoek verder te versterken door het wederzijds meer openstellen van onderzoekscentra en bijzondere onderzoeksfaciliteiten zoals supercomputers en megatelescopen?

In het kader van Horizon 2020 is de positie van de European Space Agency voor Nederland van extra belang, omdat het grootste onderzoekscentrum van de ESA zich in Noordwijk bevindt en dit mede bepaalt hoe sterk de ruimtevaartsector in Nederland is. In Oegstgeest gaat gebouwd worden aan de Ariane-6 raket. ESA en EU zijn aparte organisaties, maar bij de ESA is slechts een land aangesloten buiten de Europese Economische Ruimte, namelijk Canada. De belangen van de ESA-landen en EU-landen lopen echter zeer synchroon, van fundamenteel onderzoek tot geopolitieke belangen. Extra relevant nu de Verenigde Staten meer afstand nemen van de NAVO en China bezig is met een eigen ruimtewedloop. Deelt de Staatssecretaris de mening dat Nederland als gastland een bijzondere rol heeft op het gebied van ruimtevaart en onderzoek? Deelt de Staatssecretaris de mening dat de EU en ESA gezamenlijke prioriteiten moeten formuleren op het gebied van ruimtevaartwetenschap? Is de Staatssecretaris bereid dit als Nederlands standpunt op te brengen in de discussies over KP9? Het Netherlands Space Office heeft vanuit dezelfde gedachte in de Industrial Policy Committee van ESA (waar Nederland zitting in heeft) voorgesteld om Europese onderzoeksmiddelen voor Horizon 2020 bij ESA in te zetten. Is de Staatssecretaris bereid ervoor te pleiten dat dat deel van het ruimtevaartbudget in Europese onderzoeksmiddelen ingezet gaat worden bij ESA?

II Reactie van de Staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschap